

Peter Kalmus

Memento

(pracovný názov kamienkového projektu)

Do roku 1987 boli moje vedomosti o počte deportovaných a zavraždených židovských občanov, ktorí sa po rozpade Československej republiky (1918 – 1938) ocitli na území samostatnej Slovenskej republiky (1939 – 45) len veľmi hmlisté (oficiálne zdroje totalitného komunistického režimu presnejšie informácie nikdy neuviedli). Naivne som si myslel, že išlo o stovky, maximálne o niekoľko tisíc nevinných obetí. V roku 1987 som s hrôzou zistil, že počet obetí presiahol číslo 70 tisíc.

Tento počet ma natoľko šokoval, že som si nevedel predstaviť svoj ďalší život bez toho, aby som sa s touto strašnou skutočnosťou nejakým spôsobom vyrovnal. Aj ako občan, aj ako výtvarný umelec. Začal som vyhľadávať a navštevovať židovské cintoríny. Počas mojich prechádzok ma upúťali a zaujali kamienky, poukladané na náhrobkoch.

Časom som dospel k presvedčeniu, že najlepším spôsobom, akým by bolo možné vzdať úctu viac ako sedemdesiatim tisícom židovských obetí, zavraždených v období holokaustu, by bolo vytvorenie monumentálneho diela, zahrňujúceho v sebe sedemdesiat tisíc kamienkov.

Každý jeden z týchto prírodou opracovaných a vyhladených kamienkov som dotvoril mosadzným drôtom. Prepojenie prírodou opracovaných a vyhladených kamienkov s tradičným výtvarným materiálom – mosadzou sa mi javilo byť ideálne. Z každého jedného kamienka vlastne vznikla originálna miniatúrna plastika. Historizujúce i súčasné. Pokorné i dynamické. Meditatívne i pietne.

Rozhodol som sa, že takýchto miniatúrnych kamienkových plastiek – originálov vytvorím osemdesiat tisíc. Radšej o desať tisíc viac, než o jeden menej. Jeden za každého zavraždeného židovského občana.

Na projekte som pracoval dvadsať rokov. Hodina pokornej rituálnej práce denne – jedenásť až dvanásť kamienkov. Takmer štyri tisíc kamienkov ročne. Za dvadsať rokov som ich spravil osemdesiat tisíc.

Mimochodom, ak by som chcel rovnakým spôsobom vzdať úctu všetkým šiestim miliónom obetí holokaustu musel by som žiť tisícpäťsto rokov.